II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 27ης Νοεμβρίου 1991

σχετικά με τις ενισχύσεις που χορήγησε η ιταλική κυβέρνηση στη Nuova Cartiera di Arbatax

(Το κείμενο στην ιταλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(92/296/ΕΟΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 93 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Αφού έταξε προθεσμία στους ενδιαφερόμενους, σύμφωνα με το προαναφερόμενο άρθρο, για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους,

Εκτιμώντας ότι:

I

Η Nuova Cartiera di Arbatax (NCA) ιδρύθηκε στις 23 Μαΐου 1968. Το αρχικό της κεφάλαιο ύψους 200 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών ενέγραψαν η Società Finanziaria Industriale Rinascita Sardegna SpA (SFIRS) (55 %) και η Cartiera Burgo SpA (45 %). Τον Ιούλιο του 1989 το κεφάλαιό της αυξήθηκε σε 100 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες, εκ των οποίων 56 δισεκατομμύρια κοινές μετοχές και 44 δισεκατομμύρια προνομιούχες. Άλλοι μέτοχοι ήταν οι εταιρείες SIVA SpA και SAF SpA που ανήκαν στον οργανισμό Ente Nazionale per la Cellulosa e la Carta (ENCC), η Credito Industriale Sardo (CIS) και η Cartiera di Toscolano SpA.

Το κεφάλαιο της NCA καταμερίστηκε ως εξής:

(σε δισεκατομύρια ιταλικές λίρες)

Μέτοχοι	Κοινές μετοχές	Προνομιούχες μετοχές
Burgo	16,4	—
Toscolano	1,6	—
CIS	16	—
SFIRS	6	—
ENCC (SIVA + SAF)	16	44

Επιπλέον η CIS χορήγησε δάνειο ύψους 14,5 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών στην NCA, ενώ η SFIRS χορήγησε δάνεια 10 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών. Για την ENCC είχε προβλεφθεί η δυνατότητα να χορηγήσει σε μεταγενέστερο στάδιο πρόσθετο ποσό ύψους 12 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών σε άλλη μορφή πλην των κοινών μετοχών.

Ούτε η παροχή κεφαλαίου ούτε η χορήγηση δανείων από δημόσιους οργανισμούς δεν κοινοποιήθηκαν εκ των προτέρων στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 93 παράγραφος 3 της συνθήκης.

Στις 11 Ιουλίου 1989 η NCA ανέλαβε το μεγαλύτερο παραγωγό δημοσιογραφικού χάρτου στην Ιταλία, την επιχείρηση Cartiera di Arbatax, η οποία κήρυξε πτώχευση στις 25 Μαρτίου 1985 και τέθηκε υπό amministrazione straordinaria, με διάταγμα του Υπουργείου Βιομηχανίας στις 16 Απριλίου 1985 [1]. Τη διεύθυνση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της NCA ανέλαβε η Burgo.

[1] Gazzeta Ufficiale della Repubblica Italiana αριθ. 93 της 19. 4. 1985.

II

Ήδη το 1986 η Επιτροπή είχε πληροφορηθεί τα σχέδια της ιταλικής κυβέρνησης και των αρχών της Σαρδηνίας να αναδιαρθρώσουν την Cartiera di Arbatax. Με επιστολές της 19ης Νοεμβρίου 1986 και της 2ας Απριλίου 1987 η Επιτροπή ζήτησε πληροφορίες σχετικά με όλες τις χορηγηθείσες ή προβλεπόμενες ενισχύσεις υπέρ της εν λόγω επιχείρησης.

Η ιταλική κυβέρνηση απάντησε με επιστολή της 12ης Φεβρουαρίου 1987 και με τέλεξ της 5ης Μαΐου 1987 ότι δεν χορήγησε καμία ενίσχυση στην Cartiera di Arbatax, από τότε που η εν λόγω εταιρεία τέθηκε υπό amministrazione straordinaria.

Με επιστολή της 21ης Μαΐου 1987 η Επιτροπή αφενός κατέστησε σαφές ότι εάν η ιταλική κυβέρνηση είχε την πρόθεση να συμμετάσχει σε ένα νέο νομικό πρόσωπο που θα συνέχιζε τις δραστηριότητες της Cartiera di Arbatax, η εν λόγω ενέργεια θα μπορούσε να περιέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 και αφετέρου υπενθύμισε στην ιταλική κυβέρνηση την υποχρέωσή της να κοινοποιεί εκ των προτέρων ανάλογες ενισχύσεις σύμφωνα με το άρθρο 93 παράγραφος 3 της συνθήκης.

Η απόφαση 90/215/ΕΟΚ της Επιτροπής (1) αφορούσε ενισχύσεις που χορήγησε η ιταλική κυβέρνηση στη βιομηχανία δημοσιογραφικού χάρτου μέσω του ENCC. Η απόφαση ανέφερε ότι ο ENCC εφάρμοζε καταχρηστικά το καθεστώς ενισχύσεων για τον Τύπο προκειμένου να ενισχύσει την ιταλική βιομηχανία δημοσιογραφικού χάρτου αγοράζοντας διαρκώς αυξανόμενες ποσότητες εγχώριου δημοσιογραφικού χάρτου σε τεχνητά υψηλές τιμές σε σύγκριση με την τιμή αγοράς. Στην απόφασή της η Επιτροπή υπολόγισε ότι η ιταλική βιομηχανία δημοσιογραφικού χάρτου έλαβε ενίσχυση περίπου 900 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών το 1985, 21 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών το 1986 και 12 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών το 1987. Η Cartiera di Arbatax υπήρξε ο κύριος αποδέκτης των εν λόγω λειτουργικών ενισχύσεων. Στην εν λόγω απόφαση οι συγκεκριμένες ενισχύσεις κηρύσσονται ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά και ζητείται η άμεση κατάργησή τους. Η απόφαση κοινοποιήθηκε στην ιταλική κυβέρνηση με επιστολή της 7ης Ιουνίου 1989.

Η ιταλική κυβέρνηση απάντησε με επιστολή της 9ης Ιουνίου 1989, εφιστώντας την προσοχή της Επιτροπής στις σοβαρές συνέπειες της απόφασης 90/215/ΕΟΚ για την Cartiera di Arbatax, δεδομένου ότι την εν λόγω εταιρεία επρόκειτο να αναλάβει νέο νομικό πρόσωπο, το οποίο είχε καταστρώσει σχέδιο αναδιάρθρωσης και επενδύσεων. Λαμβάνοντας υπόψη τα δύσκολα περιφερειακά και βιομηχανικά προβλήματα η ιταλική κυβέρνηση ζήτησε απαλλαγή βάσει της απόφασης 90/215/ΕΟΚ για την Arbatax κατά τη διάρκεια της αναδιάρθρωσής της, λ.χ. για περίοδο πέντε ετών.

Σε διμερή συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στις 11 Ιουλίου και με επιστολή της 12ης Ιουλίου 1989 η Επιτροπή απάντησε ότι δεν μπορούσε να συγκατατεθεί στη συνέχιση της λειτουργικής ενίσχυσης προς την Cartiera di Arbatax. Ωστόσο, νέα κάθε επένδυση στην Arbatax θα ήταν επιλέξιμη για τη χορήγηση περιφερειακής ενίσχυσης βάσει των όρων του καθεστώτος ενίσχυσης για το Mezzogiorno, τηρουμένων των συνήθων προϋποθέσεων για τη χορήγηση ανάλογης ενίσχυσης.

Με επιστολή της 10ης Αυγούστου 1989 η ιταλική κυβέρνηση πληροφόρησε την Επιτροπή ότι θα συμμορφωνόταν με την απόφαση 90/215/ΕΟΚ και ότι έδωσε ανάλογες οδηγίες στον ENCC. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Επιτροπή δεν εξέδωσε ευνοϊκή γνώμη σχετικά με τη συνέχιση της ενίσχυσης προς την Arbatax, η ιταλική κυβέρνηση αποφάσισε να ιδρύσει μια νέα μεγαλύτερη εταιρεία με μετόχους του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, μεταξύ των οποίων η Burgo και η SIVA, οι οποίοι θα αναλάμβαναν την αναδιάρθρωση της Arbatax.

Δεδομένου ότι η εν λόγω επιστολή δεν περιείχε ακριβείς πληροφορίες, η Επιτροπή ζήτησε με επιστολή της 9ης Οκτωβρίου 1989 να πληροφορηθεί τα ποσά που διέθεσαν οι επενδυτές του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και τους όρους των εν λόγω παρεμβάσεων, τα προβλεπόμενα μέτρα αναδιάρθρωσης και τη χρηματοδότησή τους και κάθε άλλου είδους δημόσια ενίσχυση που χορηγήθηκε άμεσα ή έμμεσα. Επιστολή υπόμνησης απεστάλη στις 11 Απριλίου 1990.

Με επιστολή της 15ης Ιουνίου 1990 η ιταλική κυβέρνηση παρέσχε ορισμένες πληροφορίες, αλλά μόνο με την επιστολή της 17ης Δεκεμβρίου 1990, μετά την αποστολή συμπληρωματικών επιστολών υπόμνησης στις 10 Ιουλίου, 9 Αυγούστου και 19 Νοεμβρίου 1990, η Επιτροπή έλαβε τις απαραίτητες πληροφορίες για μία πρώτη εκτίμηση των διαφόρων παρεμβάσεων βάσει του άρθρου 92 της συνθήκης.

Βάσει των εν λόγω πληροφοριών η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα χρηματοδοτικά μέσα που θα ήταν απαραίτητα για τη συνέχιση της λειτουργίας και την αναδιάρθρωση της Cartiera di Arbatax δεν θα ήταν δυνατό να βρεθούν στην κεφαλαιαγορά και ότι κατά συνέπεια, το ποσό των 66 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών σε μετοχές που χορήγησαν ο ENCC και η SFIRS συνιστούσε κρατική ενίσχυση. Η Επιτροπή κατέληξε επίσης στο συμπέρασμα ότι το δάνειο των 10 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών που χορήγησε ο SFIRS και ενδεχομένως οι παρεμβάσεις της CIS συνιστούσαν κρατική ενίσχυση. Η Επιτροπή θεώρησε ότι οι εν λόγω ενισχύσεις ήταν πιθανό να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό και να επηρεάσουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης και ότι δεν ήταν δυνατό να εφαρμοστεί καμία από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο. Κατά συνέπεια η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 93 παράγραφος 2.

(1) ΕΕ αριθ. L 114 της 5. 5. 1990, σ. 25.

Η ιταλική κυβέρνηση πληροφορήθηκε την εν λόγω απόφαση με επιστολή της 20ής Μαρτίου 1991 και με επιστολή της 7ης Μαΐου 1991 κλήθηκε να υποβάλει τις παρατηρήσεις της σε διάστημα ενός μηνός. Επίσης η Επιτροπή έταξε προθεσμία στα υπόλοιπα κράτη μέλη και άλλους ενδιαφερόμενους προκειμένου να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους (1).

III

Στο πλαίσιο της διαδικασίας έλαβαν χώρα συνεδριάσεις με εκπροσώπους της ιταλικής κυβέρνησης στις 14 Ιουνίου, 22 Ιουλίου και 24 Ιουλίου 1991. Στις συνεδριάσεις που πραγματοποιήθηκαν στις 14 Ιουνίου και 24 Ιουλίου οι ιταλοί εκπρόσωποι ανακοίνωσαν ότι θα υποβάλουν επισήμως γραπτές παρατηρήσεις, προκαταρκτικό αντίγραφο των οποίων είχαν παράσχει ανεπισήμως. Οι εκπρόσωποι της Επιτροπής στις εν λόγω συνεδριάσεις κάλεσαν την ιταλική αντιπροσωπεία να ενεργήσει το ταχύτερο δυνατόν, δεδομένου ότι η Επιτροπή είχε την πρόθεση να λάβει τελική απόφαση το Σεπτέμβριο. Μετά από νέα επιστολή υπόμνηση της 11ης Σεπτεμβρίου 1991, η ιταλική κυβέρνηση ανακοίνωσε με επιστολή της 4ης Οκτωβρίου 1991, ότι θα διαβίβαζε εντός μιας εβδομάδας όλες τις πληροφορίες που χρειαζόταν η Επιτροπή για την εκτίμησή της. Μετά την τελευταία επιστολή υπόμνησης της 17ης Οκτωβρίου 1991 πραγματοποιήθηκαν συνεδριάσεις με εκπροσώπους της ιταλικής κυβέρνησης στις 21 Οκτωβρίου και 14 Νοεμβρίου 1991. Στις συνεδριάσεις αυτές η ιταλική κυβέρνηση υπέβαλε κοινοβουλευτικό έγγραφο με ημερομηνία 17 Οκτωβρίου 1991 και μελέτη που πραγματοποίησε η GEPI όσον αφορά την NCA με ημερομηνία 31 Οκτωβρίου 1991. Ωστόσο, η ιταλική κυβέρνηση δεν υπέβαλε γραπτές παρατηρήσεις σύμφωνα με τη διαδικασία και δεν παρουσίασε νέα στοιχεία όπως για παράδειγμα σχέδιο αναδιάρθρωσης για να καταστεί κερδοφόρα η εν λόγω επιχείρηση, τα οποία ενδεχομένως θα είχαν ως αποτέλεσμα να αλλάξει η Επιτροπή την εκτίμησή της όσον αφορά την υπόθεση.

Δεδομένης της κατάστασης αυτή η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να περατώσει τη διαδικασία εκδίδοντας την απόφαση της βάσει των πληροφοριών που έχει στη διάθεσή της (βλέπε απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 301/87 Boussac, σκέψη 22).

Στο πλαίσιο της διαδικασίας η κυβέρνηση της Δανίας, η βρετανική ένωση κατασκευαστών δημοσιογραφικού χάρου, η SFIRS και η NCA υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους. Με επιστολή της 2ας Ιουλίου 1991, οι εν λόγω παρατηρήσεις υποβλήθηκαν στην ιταλική κυβέρνηση για να τις σχολιάσει. Η ιταλική κυβέρνηση δεν απήντησε.

IV

Βάσει του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης, της σχετικής νομολογίας του Δικαστηρίου (2) καθώς και της γενικής προσέγγισης της Επιτροπής όσον αφορά την απόκτηση μετοχών από αρχές του δημοσίου, για την οποία ενημερώθηκαν όλα τα κράτη μέλη το 1984, η παροχή δημοσίων κονδυλίων σε εταιρείες υπό τη μορφή εγγραφών κεφαλαίου ενδέχεται να περιέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης. Προκειμένου να εξακριβωθεί εάν μία τέτοια παροχή δημοσίων κεφαλαίων αποτελεί ενίσχυση, θα ήταν σκόπιμο, παραβλέποντας τα κοινωνικά στοιχεία ή παράγοντες περιφερειακής ή τομεακής πολιτικής, να εξεταστεί εάν υπό παρόμοιες συνθήκες ένας επενδυτής σε μία οικονομία αγοράς θα διέθετε ανάλογα κεφάλαια υπό τους ίδιους όρους βάσει της προσδοκώμενης αποδοτικότητας.

Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Cartiera di Arbatax είχε απώλειες 17 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών το 1983, 30 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών το 1984 και 29 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών το 1985, ποσά τα οποία αντιστοιχούν στο 20, 24 και 27 % του κύκλου εργασιών της κατά τα έτη αυτά. Το 1985 η εταιρεία κήρυξε πτώχευση και τέθηκε υπό amministrazione straordinaria · τα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα της Cartiera di Arbatax για τα επόμενα έτη δεν κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή από τις ιταλικές αρχές.

Οι εν λόγω απώλειες οφείλονται σε διάφορους παράγοντες: πρώτον η Cartiera di Arbatax όντας εγκατεστημένη στη Σαρδηνία, έχει υψηλά έξοδα μεταφοράς όσον αφορά τις πρώτες ύλες — ξύλο και κυτταρίνη — που προέρχονται από την ηπειρωτική χώρα και το δημοσιογραφικό χάρτη που παράγει, ο οποίος πρέπει να μεταφερθεί διά θαλάσσης κυρίως στη Βόρεια Ιταλία. Δεύτερον, η κυτταρίνη αντιστοιχεί στο 20 έως 25 % των πρώτων υλών που χρησιμοποιεί η Arbatax, ενώ ο μέσος κατασκευαστής δημοσιογραφικού χάρτου στην Κοινότητα έχει μειώσει την κατανάλωση της κυτταρίνης σε ± 4 % και έχει αρχίσει να χρησιμοποιεί απορρίμματα χάρτου στη θέση της. Μη διαθέτοντας εγκαταστάσεις για την απομάκρυνση της μελάνης και μεγαλύτερο δυναμικό για την παραγωγή ξυλοπολτού και θερμομηχανικού πολτού, που θα επέτρεπαν στην Cartiera di Arbatax να επεξεργαστεί απορρίμματα χάρτου και περισσότερο ξύλο, η εταιρεία συνέχισε αναγκαστικά να εξαρτάται από τη διαρκώς ακριβότερη κυτταρίνη. Τρίτον, λόγω έλλειψης διαθέσιμου φυσικού αερίου, η κατανάλωση ενέργειας της εταιρείας ήταν σχετικά υψηλή. Τέταρτον, η Cartiera di Arbatax είχε πλεονάζον προσωπικό και πέμπτον, η πραγματική παραγωγή της ύψους 130 000 χιλιάδων τόνων ετησίως ήταν υπερβολικά χαμηλή σε σύγκριση με το παραγωγικό δυναμικό της ύψους 183 000 τόνων ετησίως.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι υπό αυτές τις συνθήκες η Cartiera di Arbatax δεν θα μπορούσε να εξασφαλίσει τα κεφάλαια που χρειαζόταν για να συνεχίσει τη λειτουργία της και να πραγματοποιήσει τις απαραίτητες επενδύσεις στην κεφαλαιαγορά.

Το γεγονός ότι ιδρύθηκε μία νέα εταιρεία NCA η οποία ανέλαβε την Cartiera di Arbatax δεν αλλάζει την εκτίμηση αυτή. Στη γενική της προσέγγιση όσον αφορά την απόκτηση μετοχών από τις δημόσιες αρχές, η Επιτροπή δήλωσε στο σημείο 3 παράγραφος 3 τέταρτο εδάφιο ότι υφίσταται ενίσχυση όταν η επένδυση των δημόσιων αρχών συνεπάγεται την ανάληψη ή τη συνέχιση όλων ή μέρους των μη βιώσιμων πράξεων μιας προβληματικής επιχείρησης μέσω της δημιουργίας νέου νομικού προσώπου.

(1) ΕΕ αριθ. C 123 της 9. 5. 1991, σ. 12.
(2) Βλέπε απόφαση στην υπόθεση 323/82 (Intermills) της 14. 11. 1984 · υπόθεση C-142/87 (Tubemeuse) της 21. 3. 1990 · υπόθεση C-303/88 (ENI-Lanerossi) και υπόθεση C-305/89 (Alfa Romeo) της 21. 3. 1991.

Η SFIRS ανέφερε στο πλαίσιο της διαδικασίας ότι η απόφασή της να αποκτήσει μετοχές στην NCA ελήφθη βάσει σχεδίου αναδιάρθωσης το οποίο κατέστρωσε η Burgo και βάσει έκθεσης της ίδιας της SFIRS, η οποία προέβαλε ότι η επιχείρηση θα καταστεί κερδοφόρα εντός δύο ετών. Τόσο το σχέδιο όσο και η έκθεση υποβλήθηκαν από την SFIRS στην Επιτροπή.

Η Επιτροπή παρατηρεί ότι το εν λόγω σχέδιο βασίζεται μεταξύ άλλων στη διατήρηση της ενίσχυσης που χορηγεί η ENCC για την πώληση δημοσιογραφικού χάρτου επί πενταετία. Δεδομένου ότι η Επιτροπή στην απόφαση 90/215/ΕΟΚ δήλωσε ότι η εν λόγω καταχρηστική εφαρμογή του καθεστώτος ενισχύσεων υπέρ του Τύπου είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά και δεδομένου ότι το καθεστώς περιφερειακής ενίσχυσης για τα έξοδα μεταφοράς που βασίστηκε στο νόμο αριθ. 64/86 έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 1990, το συγκεκριμένο σχέδιο αναδιάρθρωσης στηρίχθηκε στην εσφαλμένη υπόθεση ότι θα χορηγηθεί ενίσχυση 45 ιταλικών λιρών στην NCA για κάθε κιλό δημοσιογραφικού χάρτη που θα επωλείτο κατά τη διάρκεια περιόδου πέντε ετών. Με στόχο παραγωγής 183 150 τόνους ετησίως το σχέδιο αναδιάρθρωσης συνεπάγεται κατά συνέπεια ενίσχυση ύψους 8,2 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών ετησίως. Η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι χωρίς την εν λόγω ενίσχυση η NCA θα έχει απώλειες 5 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών το 1991 αντί του κέρδους 3,2 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών που προέβλεπε το σχέδιο αναδιάρθρωσης το 1989.

Επιπλέον η Επιτροπή παρατηρεί ότι το σχέδιο αναδιάρθωσης για την NCA αποδείχθηκε υπερβολικά αισιόδοξο όσον αφορά τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές. Η NCA αναγκάσθηκε να διακόψει τις δραστηριότητές της μεταξύ της 15ης Δεκεμβρίου 1989 και της 9ης Φεβρουαρίου 1990 για περιβαλλοντικούς λόγους και απώλεσε επιπλέον ημέρες λόγω απεργιών στο τέλος του ίδιου έτους. Οι απώλειές της ανήλθαν σε 12 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1990. Σύμφωνα με το κοινοβουλευτικό έγγραφο της 17ης Οκτωβρίου 1991, αναμένεται να ανέλθουν σε 18 έως 20 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω στοιχεία, η Επιτροπή κρίνει ότι η παροχή κεφαλαίου από δημόσιους οργανισμούς στην NCA δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιστοιχεί με πράξη επενδυτή σε μια οικονομία αγοράς αλλά ότι μάλλον συνιστά κρατική ενίσχυση.

Στο πλαίσιο αυτό, το γεγονός ότι η Burgo ως ιδιωτική εταιρεία πραγματοποίησε επίσης επενδύσεις στην NCA δεν αλλάζει την εν λόγω εκτίμηση. Η Burgo, όντας μεγάλος όμιλος κατασκευαστών χάρτου, επιδιώκει ανάλογους στρατηγικούς στόχους, στους οποίους η NCA ενδέχεται να διαδραματίσει κάποιο ρόλο, το ίδιο όμως δεν ισχύει για την SFIRS ή τον ENCC. Η διαφορά αυτή αντανακλάται και στο γεγονός ότι η διαχείριση της NCA έχει ανατεθεί στη Burgo. Η Επιτροπή παρατηρεί επίσης ότι μετά την επένδυση της Burgo στο αρχικό κεφάλαιο της NCA ύψους 200 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών, στο οποίο συμμετέχει κατά 45 %, υπήρξε μία σχετική αποδέσμευση της Burgo υπέρ των δημοσίων οργανισμών, δεδομένου ότι το μερίδιό της στο κατά πολύ μεγαλύτερο μετοχικό κεφάλαιο ύψους 100 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών μειώθηκε σε 16,4 %. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή θεωρεί ότι πληρούνται οι όροι που αναφέρονται στο σημείο 3 παράγραφος 3 πέμπτο εδάφιο της γενικής της προσέγγισης όσον αφορά την απόκτηση μετοχών από τις δημόσιες αρχές· για παράδειγμα, υφίσταται ενίσχυση, όταν η εισφορά κεφαλαίου σε εταιρείες των οποίων το κεφάλαιο καταμερίζεται μεταξύ μετόχων του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα έχει ως αποτέλεσμα η δημόσια συμμετοχή να ανέλθει σε σημαντικά υψηλότερο επίπεδο από το αρχικό και η σχετική απομάκρυνση των ιδιωτών μετόχων οφείλεται κυρίως στις περιορισμένες προοπτικές όσον αφορά τα κέρδη της εταιρείας.

Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι ο πραγματικός κίνδυνος που ανέλαβε η Burgo επενδύοντας στην NCA ήταν διαφορετικός από αυτόν ενός επενδυτή σε μία οικονομία αγοράς. Μέχρι την έκδοση της απόφασης 90/215/ΕΟΚ της Επιτροπής, η Burgo μπορούσε να είναι σίγουρη ότι ο ENCC θα αγόραζε την παραγωγή της NCA σε αυξημένες τιμές επί μία πενταετία το λιγότερο. Μετά την απόφαση 90/215/ΕΟΚ δόθηκαν διαβεβαιώσεις στην Burgo για τη χορήγηση πρόσθετου ποσού στην NCA ύψους 60 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών και τελικά 72 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου θα χορηγείτο υπό μορφή που δεν θα περιόριζε τα δικαιώματα ψήφου της και με το οποίο θα ήταν δυνατή η απόσβεση των αναπόφευκτων απωλειών της NCA.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του καταστατικού της, η πλειοψηφία των μετοχών της SFIRS ανήκει σε δημόσιες επιχειρήσεις και αρχές· επί του παρόντος 95,5 % του κεφαλαίου της ανήκει στην αυτόνομη περιοχή της Σαρδηνίας. Η SFIRS έχει το καθήκον βάσει του καταστατικού της να προωθεί και να ενισχύει τις οικονομικές και ιδίως βιομηχανικές πρωτοβουλίες στη Σαρδηνία, μεταξύ άλλων αποκτώντας μετοχές σε εταιρείες της Σαρδηνίας, κυρίως σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Η Επιτροπή παρατηρεί ότι οι οικονομικές εκθέσεις που παρέσχε η SFIRS στο πλαίσιο της διαδικασίας αποδεικνύουν ότι η εν λόγω εταιρεία είχε απώλειες σε όλα τα έτη για τα οποία παρέσχε έκθεση. Η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα, ως εκ τούτου, ότι το κύριο μέλημα της SFIRS είναι η ανάπτυξη της Σαρδηνίας και όχι η επιδίωξη κερδών και ότι, κατά συνέπεια, η εν λόγω εταιρεία διαφέρει από έναν επενδυτή σε μια οικονομία αγοράς.

Ο ENCC είναι οργανισμός δημοσίου δικαίου ο οποίος αποτελείται από όλους τους παραγωγούς χάρτου και κυτταρίνης καθώς και από επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν κυτταρίνη στην Ιταλία. Ο ENCC έχει το καθήκον βάσει του καταστατικού του να προωθεί την ανάπτυξη της παραγωγής κυτταρίνης στην Ιταλία, να διευκολύνει την παραγωγή και τη χρήση εγχώριων πρώτων υλών για την παραγωγή κυτταρίνης, να οργανώνει την παραγωγή και την πώληση χάρτου και να συγκεντρώνει και να παρέχει πληροφορίες όσον αφορά την παραγωγή κυτταρίνης και χάρτου. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι ο ENCC εξουσιοδοτήθηκε από το Ιταλικό Υπουργείο Βιομηχανίας να αποκτήσει μερίδιο στην NCA μόλις στις 10 Ιουλίου 1989, περισσότερο από ένα μήνα μετά την κοινοποίηση της απόφασης 90/215/ΕΟΚ της Επιτροπής στην ιταλική κυβέρνηση. Από το γεγονός αυτό και από τις επιστολές της ιταλικής κυβέρνησης της 9ης Ιουνίου και 10ης Αυγούστου 1989 που αναφέρονται στο κεφάλαιο II, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η απόφαση της ιταλικής κυβέρνησης να εξουσιοδοτήσει τον ENCC να χορηγήσει κεφάλαιο στην NCA ελήφθη ως εναλλακτική λύση στο προηγούμενο σχέδιό της να συνεχίσει να χορηγεί

λειτουργική ενίσχυση στην NCA για περίοδο μεγαλύτερη των πέντε ετών. Όπως δήλωσε το Δικαστήριο στην απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 1984 για την υπόθεση 323/82 (Intermills) (1), δεν μπορεί να γίνει διάκριση μεταξύ της ενίσχυσης που χορηγείται υπό μορφή δανείων και της ενίσχυσης που χορηγείται υπό μορφή συμμετοχής στο κεφάλαιο επιχειρήσεων. Οι ενισχύσεις υπό τη μία ή την άλλη μορφή εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 92, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζει η εν λόγω διάταξη.

Η παροχή κεφαλαίου ύψους 6 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών από την SFIRS, εκ των οποίων 0,5 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες από τα ταμεία της και 5,5 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες από ειδικό ταμείο βάσει του περιφερειακού νόμου αριθ. 66/076 για το οποίο ήταν απαραίτητη η απόφαση των αρχών της Σαρδηνίας, συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 της συνθήκης.

Το ποσό των 60 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών που χορήγησαν οι θυγατρικές του ENCC, SIVA και SAF αποτελεί επίσης κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, καθώς επίσης και η πρόθεση της ιταλικής κυβέρνησης να χορηγήσει σε μεταγενέστερο στάδιο πρόσθετο ποσό 12 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών μέσω του ENCC. Το γεγονός ότι 44 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες από τα 60 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες χρησιμοποιήθηκαν για την απόκτηση προνομιακών μετοχών στην NCA δεν αλλάζει την εν λόγω εκτίμηση, δεδομένου ότι το πρόσθετο μέρισμα στις προνομιούχες μετοχές εξαρτάται από το κατά πόσο η NCA είναι κερδοφόρα, όπως και το μέρισμα στις συνήθεις μετοχές. Αντιθέτως, δεδομένου ότι οι προνομιούχες μετοχές συνεπάγονται περιορισμένα δικαιώματα ψήφου, η συμμετοχή του ENCC χρησιμεύει κυρίως σαν οικονομικός απορροφητήρας των ζημιών της NCA.

Το κεφάλαιο ύψους 16 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών χορηγήθηκε στην NCA από τη CIS. Με την επιστολή της 20ής Μαρτίου 1991, η Επιτροπή ανακοίνωσε στην ιταλική κυβέρνηση την απόφαση της να κινήσει τη διαδικασία και την κάλεσε να προσκομίσει στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η CIS δρα ανεξάρτητα και ότι δεν επηρεάζεται στις πράξεις της από τις δημόσιες αρχές. Στην αντίθετη περίπτωση το ποσό των 16 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών που χορήγησε η CIS θα μπορούσε να αποτελεί επίσης κρατική ενίσχυση.

Στις παρατηρήσεις της βάσει της διαδικασίας η ιταλική κυβέρνηση δήλωσε ότι η CIS αποτελεί οργανισμό δημοσίου δικαίου, που δημιουργήθηκε με το νόμο αριθ. 298 της 11ης Απριλίου 1953, με καθήκον τη χρηματοδότηση βιομηχανικών επιχειρήσεων προκειμένου να προωθηθεί η οικονομική ανάπτυξη της Σαρδηνίας. Κανείς από τους μετόχους της CIS δεν κατέχει μερίδιο που να του επιτρέπει τον έλεγχο της εταιρείας. Η εταιρεία αποκτά τα χρηματοδοτικά της μέσα στην κεφαλαιαγορά και τα χρησιμοποιεί ανεξάρτητα από τις περιφερειακές ή τις εθνικές αρχές αλλά ελέγχεται από την τράπεζα της Ιταλίας, όπως ακριβώς άλλα πιστωτικά ιδρύματα του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα.

Η Επιτροπή παρατηρεί, επίσης, ότι σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρέσχε η SFIRS, η CIS είχε αξίωση ύψους 33 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών στην Cartiera di Arbatax υπό amministrazione straordinaria. Η συμμετοχή της στην NCA προέκυψε από τη μετατροπή 16 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών σε κεφάλαιο ως μέρος της ανάληψης του ελέγχου της Cartiera di Arbatax από την NCA. Από το υπόλοιπο ποσό αξίωσης της CIS, 2,5 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες επιστράφηκαν αμέσως από την NCA και 14,5 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες θα επιστραφούν εντός πέντε ετών.

Βάσει των εν λόγω παρατηρήσεων η Επιτροπή δέχεται ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση η CIS δεν ενήργησε διαφορετικά από ότι θα ενεργούσε ένας ιδιώτης επενδυτής σε μια αντίστοιχη κατάσταση και ότι, κατά συνέπεια, η παροχή κεφαλαίου ύψους 16 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών από τη CIS δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση.

Εκτός από το κεφάλαιο η SFIRS χορήγησε επίσης την 1η Μαΐου 1990 δάνειο ύψους 10 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών στην NCA με επιτόκιο 5 % προκειμένου να χρηματοδοτήσει το επενδυτικό πρόγραμμα της εν λόγω εταιρείας. Σε επιστολή της 16ης Ιανουαρίου 1991, προτού κινηθεί η διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2, η ιταλική κυβέρνηση αναγνώρισε ότι το εν λόγω δάνειο συνιστούσε κρατική ενίσχυση. Στο πλαίσιο της διαδικασίας η SFIRS αρνήθηκε ότι το δάνειο και η συμμετοχή της αποτελούσαν ενίσχυση.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η NCA υπήρξε ο αποδέκτης επιδότησης επιτοκίου ύψους 9,66 % σε δάνειο 10 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών. Η εν λόγω επιδότηση αποτελούσε τη διαφορά μεταξύ του επιτοκίου 5 % που επιβλήθηκε και του επιτοκίου αναφοράς στην Ιταλία το 1990 που ήταν 14,66 %. Η εν λόγω επιδότηση επιτοκίου με δημόσιους πόρους αποτελεί ενίσχυση, διότι επιτρέπει στην NCA να πραγματοποιήσει επενδύσεις χωρίς να πρέπει να επιφορτιστεί όλα τα σχετικά έξοδα. Η SFIRS δεν θα μπορούσε λογικά να αναμένει ότι ένα μειωμένο επιτόκιο στα χρήματα που δάνεισε στην NCA θα αποτελούσε επικερδή επένδυση.

Τέλος, η Επιτροπή εξέτασε επίσης την τιμή πώλησης της Cartiera di Arbatax στην NCA. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι το 1987 δημοσιεύθηκε ανακοίνωση πρόσκλησης για την υποβολή προσφορών και ότι υποβλήθηκαν αρκετές προσφορές για την ανάληψη της Arbatax και τεσσάρων άλλων εταιρειών σε *amministrazione straordinaria*. Στο πλαίσιο της διαδικασίας η SFIRS υπέβαλε αντίγραφα των συμβάσεων πώλησης καθώς και δύο άλλων προσφορών. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η τιμή που η NCA κατέβαλε για την Cartiera di Arbatax ανήλθε στο ποσό των 38 958 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών. Μία από τις δύο άλλες προσφορές αφορούσε ανάλογο ποσό αν και χωρίς άμεση πληρωμή, ενώ η τρίτη προσφορά αφορούσε τις πέντε εταιρείες συνολικά. Υπό αυτές τις συνθήκες και λόγω της έλλειψης άλλων πληροφοριών η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η τιμή πώλησης αυτή καθαυτή δεν αποτελούσε συμπληρωματική ενίσχυση.

Κατά συνέπεια η Επιτροπή θεωρεί ότι χορηγήθηκαν οι ακόλουθες ενισχύσεις στην NCA: ενίσχυση ύψους 6 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών υπό τη μορφή κεφαλαίων, ενίσχυση ύψους 10 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών υπό τη μορφή επιχορηγούμενων δανείων μέσω της SFIRS και ενίσχυση ύψους 60 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών υπό μορφή κεφαλαίου που χορήγησε ο ENCC. Τα σχέδια του ENCC να χορηγήσει πρόσθετο κεφάλαιο ύψους 12 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών στην NCA θα αποτελούσαν εξίσου κρατική ενίσχυση.

(1) Συλλογή 1984 σ. 3830, σημείο 31.

Η ιταλική κυβέρνηση παρέλειψε να κοινοποιήσει τις εν λόγω ενισχύσεις εκ των προτέρων σύμφωνα με το άρθρο 93 παράγραφος 3 της συνθήκης. Τουλάχιστον μετά την επιστολή της Επιτροπής της 21ης Μαΐου 1987 η ιταλική κυβέρνηση γνώριζε ότι η Επιτροπή θα θεωρούσε κατά πάσα πιθανότητα ως ενίσχυση τις δημόσιες συμμετοχές σε νέο νομικό πρόσωπο προκειμένου να συνεχίσει η Cartiera di Arbatax τις δραστηριότητές της.

Η Επιτροπή σημειώνει στο πλαίσιο αυτό ότι, με επιστολή της 20ής Νοεμβρίου 1974 ενέκρινε παρεμβάσεις του ENCC υπέρ της δασοκομίας, της έρευνας για την παραγωγή χάρτου και του Τύπου. Ακόμη και αν το δάνειο ύψους 60 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών που χορήγησε ο ENCC στην NCA ήταν σύμφωνο με τις ιταλικές νομοθετικές διατάξεις που διέπουν τις πράξεις του ENCC, είναι σαφές ότι δεν αποτελεί το είδος παρέμβασης που εγκρίνει η Επιτροπή.

Όσον αφορά τις πράξεις του SFIRS, η Επιτροπή ζήτησε από την ιταλική κυβέρνηση με επιστολή της 20ής Μαρτίου 1991 να γνωστοποιήσει το καθεστώς ενισχύσης που εφάρμοσε. Στο πλαίσιο της διαδικασίας η ιταλική κυβέρνηση παρέλειψε να προσδιορίσει κάποιο συγκεκριμένο καθεστώς ενισχύσεων εγκεκριμένο από την Επιτροπή που χρησιμοποίησε ως βάση των πράξεων της SFIRS.

Δεδομένου ότι η ιταλική κυβέρνηση δεν γνωστοποίησε την ενίσχυση πριν τη χορήγησή της, όπως θα έπρεπε σύμφωνα με το άρθρο 93 παράγραφος 3 της συνθήκης, η Επιτροπή δεν μπόρεσε να καταστήσει γνωστές τις απόψεις της σχετικά με τα μέτρα πριν την εφαρμογή τους. Συνεπώς η ενίσχυση ήταν παράνομη βάσει του κοινοτικού νόμου από τη στιγμή χορήγησής της. Η κατάσταση που προκύπτει από την εν λόγω παράβαση των διατάξεων είναι ιδιαίτερα σοβαρή, δεδομένου ότι η ενίσχυση έχει ήδη χορηγηθεί στον αποδέκτη. Επιπλέον, τα μέτρα ενίσχυσης έχουν επιπτώσεις που θεωρούνται ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

Στην περίπτωση ενίσχυσης που είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά, η Επιτροπή ενδέχεται — όπως επιβεβαίωσε το Δικαστήριο στις αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 1973 για την υπόθεση 70/72 (Kohlegesetz) της 21ης Μαρτίου 1990 για την υπόθεση 142/87 (Tubemeuse) και της 20ής Σεπτεμβρίου 1990 για την υπόθεση 5/89 (BUK-Alutechnik) — να ζητήσει από τα κράτη μέλη να υποχρεώσουν τους αποδέκτες να επιστρέψουν ενίσχυση που χορηγήθηκε παράνομα.

IV

Υπάρχει ανταγωνισμός μεταξύ των κατασκευαστών δημοσιογραφικού χάρτου στην Κοινότητα καθώς και εμπόριο στον τομέα του δημοσιογραφικού χάρτου μεταξύ των κρατών μελών, παρά το γεγονός ότι η Κοινότητα ως σύνολο εισάγει περισσότερο από το ήμισυ του δημοσιογραφικού χάρτου που χρειάζεται από τρίτες χώρες.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκεντρώνει κάθε χρόνο η ευρωπαϊκή συνομοσπονδία χαρτομάζας, χάρτου και χαρτονιού (CEPAC), η Ιταλία παρήγαγε 242 000 τόνους δημοσιογραφικού χάρτου το 1987, 264 000 τόνους το 1988 και 252 800 τόνους το 1989, ποσότητες που αντιστοιχούν στο 10 % περίπου της κοινοτικής παραγωγής και περίπου στο 4 % της κοινοτικής κατανάλωσης. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το παραγωγικό δυναμικό της ανέρχεται σε 183 000 τόνους δημοσιογραφικού χάρτου ετησίως, η NCA κατέχει ιδιαίτερα σημαντική θέση στην εγχώρια αγορά.

Το 1987 η Ιταλία εισήγαγε 303 000 τόνους δημοσιογραφικού χάρτου, εκ των οποίων 125 000 (41 %) από άλλα κράτη μέλη· το 1988 εισήγαγε 265 000 τόνους, εκ των οποίων 124 800 (47 %) από άλλα κράτη μέλη· το 1989 η Ιταλία εισήγαγε 363 800 τόνους δημοσιογραφικού χάρτου, εκ των οποίων 139 400 (38 %) από άλλα κράτη μέλη.

Το 1987 η Ιταλία εξήγαγε 28 000 τόνους δημοσιογραφικού χάρτου, το 1988 εξήγαγε 25 100 τόνους και το 1989 εξήγαγε 11 700 τόνους κυρίως σε τρίτες χώρες.

Στις παρατηρήσεις της στο πλαίσιο της διαδικασίας, η ιταλική κυβέρνηση υπογράμμισε το γεγονός ότι η Nuova Cartiera di Arbatax δεν πραγματοποιεί εξαγωγές και ότι τα εξεταζόμενα μέτρα όσον αφορά το ενδοκοινοτικό εμπόριο θα έχουν ως μόνη συνέπεια να αποκλεισθούν ενδεχομένες εισαγωγές από άλλα κράτη μέλη.

Η ιταλική κυβέρνηση ανέφερε επίσης ότι ακόμη και αν η παραγωγή της Nuova Cartiera di Arbatax είχε αντικατασταθεί με εισαγωγές από άλλα κράτη μέλη, το τελικό αποτέλεσμα θα ήταν μία καθαρή αύξηση των εισαγωγών από τρίτες χώρες, δεδομένου ότι η κατανάλωση δημοσιογραφικού χάρτου στην Κοινότητα είναι υψηλότερη από το διαθέσιμο παραγωγικό δυναμικό.

Στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή παρατηρεί ότι το Δικαστήριο, στην απόφαση της 13ης Ιουλίου 1988 όσον αφορά την υπόθεση 102/87 (SEB) [1], δήλωσε ότι: «... μια ενίσχυση μπορεί να είναι σε θέση να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και να νοθεύσει τον ανταγωνισμό, ακόμη και αν η επιχείρηση αυτή βρίσκεται σε σχέση ανταγωνισμού με προϊόντα προελεύσεως άλλων κρατών μελών, χωρίς να συμμετέχει η ίδια στις εξαγωγές. Αυτή η κατάσταση μπορεί να παρουσιασθεί επίσης όταν δεν υφίσταται πλεονάζουσα ικανότητα παραγωγής στον οικείο τομέα. Πράγματι, όταν ένα κράτος μέλος χορηγεί ενίσχυση σε μια επιχείρηση, η εσωτερική παραγωγή μπορεί να διατηρηθεί στο ίδιο επίπεδο ή και να αυξηθεί, με συνέπεια υπό συνθήκες όπως αυτές που διαπίστωσε η Επιτροπή, να μειώνονται οι δυνατότητες επιχειρήσεων εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη να εξάγουν τα προϊόντα τους προς την αγορά αυτού του κράτους μέλους. Μια τέτοια ενίσχυση μπορεί, επομένως, να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και να νοθεύσει τον ανταγωνισμό.»

Κατά συνέπεια, η ενίσχυση που χορήγησε η ιταλική κυβέρνηση στη Nuova Cartiera di Arbatax επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και νοθεύει τον ανταγωνισμό μεταξύ των κατασκευαστών δημοσιογραφικού χάρτου κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης [2].

VII

Το άρθρο 92 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΟΚ θεσπίζει την αρχή ότι οι ενισχύσεις με τα χαρακτηριστικά που προσδιορίζονται στον εν λόγω άρθρο είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά. Όσον αφορά τις παρεκκλίσεις από την εν λόγω αρχή, αυτές που προβλέπει το άρθρο 92 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΟΚ δεν εφαρμόζονται στην προκειμένη περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση και τους στόχους της ενίσχυσης.

[1] Συλλογή 1988, σ. 4087.
[2] Απόφαση του Δικαστηρίου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 296/82 και 318/82 (Leeuwarder Papierwarenfabriek).

Για τους σκοπούς του άρθρου 92 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΟΚ και προκειμένου να εξασφαλισθεί η ορθή λειτουργία της κοινής αγοράς και να ληφθούν υπόψη οι στόχοι που καθορίζονται στο άρθρο 3 στοιχείο στ) της συνθήκης ΕΟΚ, οι παρεκκλίσεις από την αρχή του ασυμβίβαστου των ενισχύσεων πρέπει να ερμηνεύονται υπό στενή έννοια κατά την εκτίμηση καθεστώτων ενίσχυσης ή μεμονωμένων μέτρων ενισχύσεων.

Ειδικότερα, οι εν λόγω παρεκκλίσεις εφαρμόζονται μόνον όταν η Επιτροπή διαπιστώνει ότι χωρίς την ενίσχυση οι δυνάμεις της αγοράς θα ήσαν ανεπαρκείς για να πεισθούν οι δυνητικοί αποδέκτες της ενίσχυσης να ενεργήσουν κατά τρόπο που να συμβάλλει στην επίτευξη ενός από τους επιδιωκόμενους στόχους.

Η εφαρμογή των παρεκκλίσεων σε περιπτώσεις όπου η ενίσχυση δεν συμβάλλει στην επίτευξη ενός από τους επιδιωκόμενους στόχους ή δεν είναι απαραίτητη για το σκοπό αυτό, ενδέχεται να οδηγήσει στη χορήγηση αδικαιολόγητων πλεονεκτημάτων προς τις βιομηχανίες ή επιχειρήσεις ορισμένων κρατών μελών, η οικονομική θέση των οποίων είναι δυνατό να ενισχυθεί τεχνητά, να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και να νοθεύσει τον ανταγωνισμό, χωρίς τούτο να δικαιολογείται κατά κανένα τρόπο από το κοινό συμφέρον κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 3 της συνθήκης.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η ενίσχυση στην οποία αναφέρεται η παρούσα απόφαση, δεν πληροί τους όρους για την εφαρμογή των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 της συνθήκης.

Όσον αφορά τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο β) της συνθήκης, η ενίσχυση είναι σαφές ότι δεν προορίζεται για την προώθηση σχεδίου κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ή για την άρση σοβαρής διαταραχής της ιταλικής οικονομίας. Επιπλέον, ούτε η ιταλική κυβέρνηση επιχείρησε να δικαιολογήσει την ενίσχυση προβάλλοντας τέτοια επιχειρήματα.

Σχετικά με την εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της συνθήκης [1] σχετικά με ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων περιοχών και συγκεκριμένα την εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης σχετικά με ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση, η Επιτροπή γνωρίζει το γεγονός ότι η Nuova Cartiera di Arbatax είναι εγκατεστημένη στην Ogliastra, Nuoro, της Σαρδηνίας, με αποτέλεσμα να συντρέχουν οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις. Παρόλο που η Επιτροπή, γενικά, δεν θεωρεί ότι οι λειτουργικές ενισχύσεις συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, στις 2 Μαρτίου 1988 αποφάσισε με την απόφαση 88/318/ΕΟΚ [2] να εφαρμόσει την εξαίρεση του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο α) στο νόμο αριθ. 64/86, ο οποίος προβλέπει ειδικές παρεμβάσεις στο Mezzogiorno, για τη χορήγηση μεταξύ άλλων προσωρινών ενισχύσεων προκειμένου να μειωθούν τα έξοδα μεταφοράς των εταιρειών της Σαρδηνίας.

Στην επιστολή της 20ής Μαρτίου 1991 με την οποία η Επιτροπή ενημέρωσε την ιταλική κυβέρνηση για την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2, η Επιτροπή κάλεσε την ιταλική κυβέρνηση να την ενημερώσει για τη χορήγηση οποιασδήποτε άλλης ενίσχυσης προς την NCA, όπως για παράδειγμα την εφαρμογή καθεστώτων περιφερειακής ενίσχυσης υπέρ των επενδύσεων και των εξόδων μεταφοράς της εν λόγω εταιρείας.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας η ιταλική κυβέρνηση απάντησε ότι η ενίσχυση όσον αφορά τα έξοδα μεταφοράς σταμάτησε στις 30 Σεπτεμβρίου 1990. Καμία άλλη παρέμβαση υπέρ της NCA δεν έλαβε χώρα βάσει του νόμου αριθ. 64/86 το 1989 ή τα επόμενα έτη.

Στο σημείο αυτό η Επιτροπή παρατηρεί ότι η Cartiera di Arbatax και στη συνέχεια η NCA απολάμβαναν το προνόμιο ενίσχυσης όσον αφορά τα έξοδα μεταφοράς για αρκετά χρόνια. Το 1990 η NCA έλαβε 1 δισεκατομμύριο ιταλικές λίρες για το σκοπό αυτό. Η Επιτροπή παρατηρεί επίσης ότι το σχέδιο αναδιάρθρωσης της NCA προβλέπει ότι η επενδυτική ενίσχυση βάσει του νόμου αριθ. 64/86 θα χορηγηθεί για τις επενδύσεις ύψους 37 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρώνπου προβλέπονται κατά την πρώτη φάση του εν λόγω σχεδίου, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου της *Amministrazione straordinaria.*

Κατά συνέπεια η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται η εγκατάσταση της Cartiera di Arbatax στη Σαρδηνία αντισταθμίζονται από ειδικό καθεστώς ενισχύσεων και ότι δεν υπάρχει καμία δικαιολογία περιφερειακής φύσης για τη χορήγηση επιπλέον ενίσχυσης υπό τη μορφή κεφαλαίου ή επιδοτούμενων δανείων. Επιπλέον, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι η χορήγηση ενίσχυσης προς μια εταιρεία που δεν έχει προοπτικές βιωσιμότητας, δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι προωθεί την οικονομική ανάπτυξη μιας περιοχής. Όπως θα καταδειχθεί κατωτέρω, η NCA δεν έχει τέτοιες προοπτικές.

Τέλος, όσον αφορά την παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης σχετικά με τις ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων, εφόσον οι εν λόγω ενισχύσεις δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον, η Επιτροπή εξέτασε το σχέδιο αναδιάρθρωσης για την Cartiera di Arbatax που καταρτίστηκε το 1987 και χρησιμοποιήθηκε για την NCA το 1989. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι το εν λόγω σχέδιο περιείχε διάφορα απαραίτητα στοιχεία, όπως επενδύσεις προκειμένου να μειωθεί η χρήση κυτταρίνης ως πρώτη ύλη. Ωστόσο, η Επιτροπή, αμφισβητεί ότι το εν λόγω σχέδιο αναδιάρθρωσης επαρκούσε για να καταστεί κερδοφόρα η NCA, δεδομένου ότι βασίσθηκε σε μια επιδοτούμενη τιμή πώλησης για τον παραγόμενο από την NCA δημοσιογραφικό χάρτη, η οποία ήταν ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά (βλέπε σημείο IV). Επιπλέον το εν λόγω σχέδιο ήταν υπερβολικά αισιόδοξο: οι επενδύσεις που προέβλεπε δεν πραγματοποιήθηκαν εντός των χρονικών ορίων που έθεσε, οι διακανονισμοί κοινωνικής φύσης οδήγησαν σε απεργίες και οι τοπικές προδιαγραφές για την προστασία του περιβάλλοντος δεν τηρήθηκαν. Ως αποτέλεσμα, η NCA πέτυχε μόνο κατά 75 % το στόχο παραγωγής για το 1990 παράγοντας 122 000 τόνους δημοσιογραφικού χάρτου, εκ των οποίων το 97 % πωλήθηκε προς τον ENCC, και είχε απώλειες 12 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών το ίδιο έτος. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, οι απώλειες για το 1991 αναμένεται να κυμανθούν μεταξύ 18 και 20 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών.

[1] Μέθοδος εφαρμογής του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) στις περιφερειακές ενισχύσεις: ΕΕ αριθ. C 212 της 12. 8. 1988, σ. 2.

[2] ΕΕ αριθ. L 143 της 10. 6. 1988, σ. 37.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας η NCA και η SFIRS αναγνώρισαν την περιορισμένη αξία του σχεδίου για το 1989 και δήλωσαν ότι επρόκειτο να καταρτιστεί νέο σχέδιο αναδιάρθρωσης για την NCA μέχρι τον Ιούνιο ή τον Ιούλιο του 1991. Η NCA ζήτησε από την Επιτροπή να κρίνει το συμβιβαστό των παρεμβάσεων που πραγματοποιήθηκαν το 1989 βάσει του εν λόγω νέου σχεδίου. Παρά τα επανηλειμμένα αιτήματα προς την ιταλική κυβέρνηση κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων και προς την NCA με επιστολή της 31ης Ιουλίου 1991, δεν υποβλήθηκε στην Επιτροπή το νέο σχέδιο αναδιάρθρωσης στο πλαίσιο της διαδικασίας.

Κατά συνέπεια, η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να εκτιμήσει εάν το σχέδιο για το 1989 βάσει του οποίου χορηγήθηκαν οι ενισχύσεις, ενδέχεται να οδηγήσει την NCA σε μια κατάσταση αποδοτικότητας. Για τους λόγους που αναφέρονται στην προαναφερθείσα παράγραφο η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η NCA δεν είχε προοπτικές βιωσιμότητας. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η ίδια κριτική όσον αφορά το σχέδιο αναδιάρθρωσης ασκείται στην ανάλυση της GEPI της 31ης Οκτωβρίου 1991.

Η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην NCA το 1989 και το 1990 επέτρεψαν στην εν λόγω επιχείρηση και να συνεχίσει τις ζημιογόνες δραστηριότητες της Cartiera di Arbatax χωρίς να επιφέρει αλλαγές που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μία κερδοφόρα εκμετάλλευση. Κατά συνέπεια οι ενισχύσεις δεν προωθούν την ανάπτυξη της βιομηχανίας δημοσιογραφικού χάρτου, αλλά χρησιμεύουν απλώς για να διατηρηθεί τεχνητά η NCA. Κατά συνέπεια αποτελούν λειτουργικές ενισχύσεις για τη συνέχιση της παραγωγής, οι οποίες επιτρέπουν στην NCA να αντισταθμίσει τις λειτουργικές απώλειες.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας η ιταλική κυβέρνηση δήλωσε ότι η προσφυγή δημοσιογραφικού χάρτου αποτελεί στρατηγικό τομέα. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι είναι σημαντικό για τον τύπο στην Κοινότητα να έχει πρόσβαση σε φθηνό δημοσιογραφικό χάρτη. Ωστόσο, το εν λόγω μέλημα δεν δικαιολογεί την τεχνητή διατήρηση μιας εταιρείας με τη χορήγηση λειτουργικών ενισχύσεων. Εάν η ιταλική κυβέρνηση ανησυχούσε για το μελλοντικό εφοδιασμό του Τύπου της με δημοσιογραφικό χάρτη, θα μπορούσε να λάβει άλλα μέτρα που δεν θα ήταν ασυμβίβαστα με την κοινή αγορά, όπως η δημιουργία αποθεμάτων δημοσιογραφικού χάρτη που θα είχε αγορασθεί στη διεθνή αγορά, προκειμένου να χρησιμοποιήσει τα εν λόγω αποθέματα για τις περιόδους μειωμένης προσφοράς.

VIII

Κατά συνέπεια, οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την ιταλική κυβέρνηση στην NCA δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, δεδομένου ότι χορηγήθηκαν παράνομα κατά παράβαση του άρθρου 92 παράγραφος 3 της συνθήκης και επιπλέον δεν τηρούν τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 της συνθήκης.

Η ενίσχυση πρέπει να καταργηθεί και κάθε χορηγηθείσα ενίσχυση να επιστραφεί (βλέπε απόφαση του Δικαστηρίου 1990 στην υπόθεση C-301/87 Boussac, αιτιολογική σκέψη 22).

Οι εν λόγω ενισχύσεις αποτελούνται από κεφάλαιο ύψους 66 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών που χορήγησαν η SFIRS και ο ENCC τον Ιούλιο του 1989 και από επιδότηση επιτοκίου ύψους 9,66 % (η διαφορά μεταξύ του επιτοκίου 5 % που εφαρμόστηκε και του επιτοκίου αναφοράς στην Ιταλία το 1990, που ήταν 14,66 %) για δάνειο 10 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών που χορηγήθηκε από την SFIRS την 1η Μαΐου 1990. Από την ημερομηνία αυτή μέχρι την 1η Δεκεμβρίου 1991 η επιδότηση επιτοκίου που χορηγήθηκε από την NCA ανέρχεται σε 1 529,5 εκατομμύρια ιταλικές λίρες. Σε περίπτωση που δεν επιστραφεί το εν λόγω ποσό εντός των δύο μηνών που καθορίζει η παρούσα απόφαση, η επιδότηση επιτοκίου για το δάνειο των 10 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών θα αυξηθεί με συμπληρωματικό ποσό ύψους 80,5 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών για κάθε μήνα καθυστέρησης.

Η επιστροφή των ποσών πρέπει να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις διατάξεις του ιταλικού νόμου, ιδίως αυτών όσον αφορά το επιτόκιο επί των καθυστερούμενων κρατικών οφειλών, με επιτόκιο που θα αρχίσει να ισχύει την ημερομηνία κατά την οποία χορηγήθηκαν οι παράνομες ενισχύσεις. Το εν λόγω μέτρο είναι απαραίτητο προκειμένου να αποκατασταθεί η ισορροπία καταργώντας όλα τα οικονομικά πλεονεκτήματα, τα οποία απολάμβαναν αδίκως οι εταιρείες, στις οποίες εχορηγούντο οι παράνομες ενισχύσεις, από την ημερομηνία καταβολής της ενίσχυσης (βλέπε απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 1990 στην υπόθεση C-142/87 *Tubemeuse*, σκέψη 66),

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

1. Η ενίσχυση με τη μορφή κεφαλαίου ύψους 66 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών που χορηγήθηκε το 1989 και η χορήγηση ύψους 1 529,5 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών, που προκύπτει από επιδότηση επιτοκίου 9,66 επί του δανείου ύψους 10 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών, οι οποίες χορηγήθηκαν προς την εταιρεία Nuova Cartiera di Arbatax το 1990, είναι παράνομες λόγω παράβασης των διατάξεων που καθορίζονται στο άρθρο 93 παράγραφος 3 της συνθήκης και επιπλέον είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1.

2. Η ενίσχυση υπό μορφή κεφαλαίου ύψους 12 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών υπέρ της εν λόγω εταιρείας είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά σύμφωνα με το άρθρο 92 παράγραφος 1.

Άρθρο 2

1. Η ιταλική κυβέρνηση οφείλει να καταργήσει την επιδότηση επιτοκίου και να εξασφαλίσει ότι οι ενισχύσεις ύψους 66 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών και 1 529,5 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών, που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1, θα επιστραφούν εντός δύο μηνών από τη γνωστοποίηση της παρούσας απόφασης. Για κάθε μήνα καθυστέρησης από την ημερομηνία της παρούσας απόφασης όσον αφορά την επιστροφή της ενίσχυσης ύψους 1 529,5 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών, θα πρέπει να προστεθεί ποσό ύψους 80,5 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών. Η επιστροφή των εν λόγω ενισχύσεων θα πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, και ιδιαίτερα αυτές που αφορούν το επιτόκιο επί των καθυστερούμενων κρατικών οφειλών, με επιτόκιο που θα αρχίσει να ισχύει από τις ημερομηνίες χορήγησης των παράνομων ενισχύσεων.

2. Η ιταλική κυβέρνηση οφείλει να μην χορηγήσει την ενίσχυση ύψους 12 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών με τη μορφή κεφαλαίου που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2.

Άρθρο 3

Η ιταλική κυβέρνηση οφείλει να ενημερώσει την Επιτροπή, σε προθεσμία δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, σχετικά με τα μέτρα που έχει λάβει για να συμμορφωθεί προς αυτήν.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ιταλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1991.

Για την Επιτροπή

Leon BRITTAN

Αντιπρόεδρος